

ORGANISMES AUXILIARS, ELS NOSTRES ALIATS

En aquesta secció sempre s'ha destacat el paper dels anomenats organismes "auxiliars", entesos com a predadors, paràsits o patògens d'organismes que poden esdevenir plagues agrícoles.

Sabem que hi ha dues formes de treballar amb els auxiliars: l'afavoriment i potenciació dels que, de forma natural, son presents en els nostres sistemes agraris, o la introducció d'aquests després de la seva cria en condicions controlades (l'anomenada lluita biològica dirigida).

Desde una visió agroecològica, i desde el sentit comú, hem de valorar principalment la primera opció i reservarem la segona per als casos i condicions en que el auxiliars locals o les pràctiques culturals no exerceixin un control satisfactori sobre l'organisme plaga.

És comú sentir dir entre els pagesos experimentats que el més important és saber observar. Aquest article us proposa això, observar. Només vol presentar-vos alguns dels auxiliars més comuns en les nostres condicions.

Intentarem fugir d'interpretacions del tipus "aquests són els bons i tots els demás, els dolents". Hem de tenir sempre present que els beneficis o inconvenients d'un organisme en un sistema agrícola dependrà de cada situació. Tot depen dels "com?", "quant?", "de que partim?", etc. Per exemple, ens podem trobar desde organismes potencialment plaga que actüin com reserva alimentícia per auxiliars, fins a teòrics auxiliars que per falta d'aliment o per excès de població produeixin danys econòmics als cultius (=esdevenen plaga).

Tipus d'auxiliars

La majoria de les plagues tenen varis enemics naturals i l'abundància d'aquests darrers és, per tant molt gran. Aquests enemics naturals es poden classificar en tres grans grups:

- Paràsits:** són insectes entomòfags (=que s'alimenten de insectes) que ataquen a una sola presa o hoste. Entre insectes hi ha un tipus especial de parasitisme que acaba amb la mort de l'hoste i que rep el nom particular de parasitoide. Tendeixen a atacar una sola fase de l'hoste, que sol ser un estat no adult.
- Depredadors:** difereixen dels paràsits perque atàquen vàries preses durant la seva vida. Les larves dels depredadors busquen activament les seves preses, y això els difereix també dels paràsits, en els que són els adults els que busquen l'hoste mentres que la larva es limita a alimentar-se d'ell. En la majoria dels casos, els adults de larves depredadores segueixen amb l'habit depredador.
- Entomopatògens:** són microorganismes que produeixen enfermetats en els insectes, essent l'agent causal molt divers. Poden ser fongs, bacteris, virus, nemàtodes o protozous. Tenen l'inconvenient que no busquen activament les seves víctimes, com fan paràsits i depredadors.

Una mica de zoologia

Tot i que considerem com a aliats desde els ocells insectívors al fongs entomòfags, en aquest article només considerarem els auxiliars dels grups dels **insectes** i els **àcars**, dels que presentem la seva relació zoològica i els ordres als que pertanyen.

Grups en els que trobem els principals insectes auxiliars:

Noms comuns	ORDRE	CLASSE	TIPUS	REGNE
Àcars	ÀCARS	ARÀGNIDS	ARTRÒPODES	ANIMALS
Xinxes	HETERÒPTERS	INSECTES		
Escarbats, Marietes	COLEÒPTERS			
Mosques, mosquits	DÍPTERS			
Crisopes	NEURÒPTERS			
Avispetes	HIMENOPTERS			

DEPREDADORS

Àcars fitosèids

Els àcars depredadors pertanyen, principalment, a la família dels fitosèids i el representant espontani més abundant al país és *Amblyseius californicus*. En lluita dirigida, el fitosèid més comercialitzat és *Phytoseiulus persimilis*.

La seva acció depredadora té importància sobre els grups d'àcars perjudicials, anomenats comunament "aranyes roges" (família dels tetraníquids). Una bona presència d'auxiliars pot controlar la plaga, però cal fer un següent de la seva evolució per si s'ha d'intervenir amb un tractament. Cal destacar que qualsevol producte acaricida afectarà tant la plaga com el depredador, i que després la recuperació de la població de la plaga serà més ràpida que la del seu enemic. Tamany: 0'5-0'9 mm.

La presència dels fitosèids es pot detectar entre les colònies d'aranya per la seva major velocitat de desplaçament, com correspon a un organisme amb hàbits depredadors. Una lupa comptafils és suficient per realitzar aquesta observació.

Períodes de presència i activitat:

G	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D

	Àcars	Pugons	Trips	Cicadeles
Fruticultura	●	•	•	
Horticultura	●	•		
Vinya	●			•

Marietes

Aquests coleòpters de la família dels coccinèlids tenen en la marieta de set punts (*Coccinella septempunctata*) el seu representant més conegut, però també cal destacar a la marieta de dos punts (*Adalia bipunctata*) més habitual en fruiters, sovint de taques vermelles sobre fons negre. De coloració groga i negre trobem les marietes de 24 i 14 punts (respectivament *Thea vigintiduopunctata* i *Propylea quatuordecimpunctata*). Tamany: 5-9 mm.

Els adults i, sobretot, les larves són actius depredadors a la primavera (a partir de mitges de 12 °C), poguent consumir fins a 60 pugons al dia.

Tot i la popularitat dels adults de marieta, les larves són encara poc conegudes per la majoria de la gent, i degut al seu aspecte, totalment diferent sovint són presos com a plagues, cosa que és un greu error. Tenen el cos fosc, i allargat i rugós, amb els tres parells de potes a la part anterior del cos, on també hi destaquen unes potents mandíbules. Tamany: fins a 12 mm.

De la mateixa forma, s'hauria de poder reconèixer els ous, color groc-taronja i disposats ordenadament en grupets, semblants als de l'escarbat de la patata, que és de la mateixa família.

Períodes de presència i activitat:

G	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D

Els sírfids

Aquesta família de dípters (mosques) són els auxiliars més freqüents i quantitativament importants que trobem en les nostres condicions. Els adults, presenten una coloració que vol imitar la de les avesses, negre i groga. Encambi, la forma del cos, no tant estilitzat, i la del cap, permeten identificar-los amb relativa facilitat. Per sortir de dubtes, observarem el seu característic vol estacionari, acompanyat de ràpids desplaçaments laterals. Tamany: 9 a 15 mm.

Aquests adults s'alimenten principalment polen i nectar. D'aquí la importància que en els nostres camps hi hagi alguna planta en floració en totes les èpoques, cosa que es pot aconseguir amb cossos vegetals, marges florits, cobertes herboses, flora espontànea, etc.

